

Γράφουν ο Γρηγόρης Χρονόπουλος και ο Γιώργος Χατζηβασίλης

ΓΙΑ ΝΑ ΜΗΝ ΞΕΧΝΟΥΝ ΟΙ ΠΑΛΙΟΙ ΚΑΙ ΝΑ ΜΑΘΑΙΝΟΥΝ ΟΙ ΝΕΟΙ...

Ένας φίλος ήρθε από τα παλιά φορτωμένος με χιλιάδες αναμνήσεις

Γιώργο, γεια σου,

Κάθομαι να σου γράψω, να μιλήσω δηλαδή φιλικά και εμπιστευτικά και σκέφτομαι, αναρωτιέμαι πόσα έχουμε πει, πόσα παινέσαμε και πόσα έχουμε αποφύγει να πούμε για να μη προσβάλουμε ή κακοκαρδίσουμε ανθρώπους.

Πόσα παράξενα έχουμε δει, πόσα αστήριχτα και υπερβολικά παινήματα ακούσει. Και πόση άγνοια που προβάλεται για μάθηση, πόση υποκρισία σε προβολή σπουδαιότητας. Ένα παράδειγμα και θα το αναφέρω κι ας κακοκαρδίσω.

Είναι κάποιες κυρίες που προβάλλονται σαν γνώστες, σαν προστάτες της παράδοσης. Και για παράδοση δεν ξέρουνε πέρα από κόκκινα αυγά τη Λαμπρή και χριστουγεννιάτικο δέντρο.

Καί αν ρωτήσεις γιατί κάνουν το μνημόσυνο, είναι κάτι που πρέπει να το κάνουμε. Αν τις ρωτήσεις γιατί, θα σου πουν είναι στη θρησκεία μας. Αν τους μιλήσεις για χοές, για το πόσο βαθειά και πόσο σοβαρή είναι στη φυλή μας και στην παράδοση είναι ο σεβασμός στους νεκρούς... είναι μεσάνυχτα όλη η φύσις σουχάζει...

Ο σεβασμός στο νεκρό, σε ένα αγαπημένο πρόσωπο, είναι δείγμα πολιτισμού κι' έρχεται από πολύ μακριά. Από την αρχαιότητα που έκαναν τις χοές, κάτι σχετικά με το μνημόσυνο. Και ήταν τόσο σοβαρή η τιμή στο νεκρό που έγινε θέμα τραγωδίας. Ξέρουμε ότι οι αρχαίες τραγωδίες είχαν θέματα κοινωνικά και σαν σχολείο, έδιναν μαθήματα, διδάγματα ακόμα και με σάτιρα.

Εδώ το πρόβλημα, αλλά και το κοινωνικό θέμα είναι, ποιους νόμους πρέπει να σεβόμαστε, τους ανθρώπινους ή τους θεϊκούς; Και η Αντιγόνη γίνεται η ηρωίδα που απηφάει τη διαταγή του Άρχοντα να κάνει τις χοές στον αδελφό της.

Θέμα βασικό και φιλοσοφικά πανανθρώπινο. Γιώργο, για τις κυρίες που είναι προστάτες και φύλακες της παράδοσης πόσες ξέρουν πόσο σημαντικό είναι η τιμή στο νεκρό; Θα σου μιλήσουν για τις παραδοσιακές ενδυμασίες. Και μπορεί να πουν πόσα σειρίτια έχουν και τι χρώματα. Κι αν πέσεις σε κάποια που δεν έχει ανοίξει βιβλίο, αλλά είναι σε όλες τις φωτογραφίες και σ' όλες τις

Αθήνα, 1963. Σε λίγες εβδομάδες αυτές οι γυναίκες θα φύγουν για την Αυστραλία μέσω ενός προγράμματος της World Young Women's Christian Association (YWCA). Όνειρό τους μια καλύτερη ζωή. Η Μαρία Τσακωνάκου (στο κέντρο), εκπρόσωπος της YWCA, έχει αναλάβει να τις προετοιμάσει για το μεγάλο ταξίδι. Τους μιλάει για τη νέα τους πατρίδα, αλλά και για όσα αφήνουν πίσω. Αυτά για τα οποία θα πρέπει κάποτε να μιλήσουν στα παιδιά τους. Και μια επίσκεψη στην Ακρόπολη δεν θα μπορούσε παρά να είναι κομμάτι ενός τόσο δύσκολου αποχαιρετισμού. © Otis Imboden

εκδηλώσεις με πλατιά χαμόγελα και ανοιχτές αγκαλιές σαν να βλέπει τα πρώτα της ξαδέρφια. Μην περιμένεις νά μάθεις παρά ότι το κόκκινο βελούδινο κοντογούνι είναι το πιο ωραίο στη συλλογή. Εκείνο που ξέρουν από την παράδοση κι' εκείνο που θα φυλάξουν για τις γενιές που θα έρθουν θα είναι οι φωτογραφίες τους.

ΘΥΜΗΤΑΡΙΑ

Έχω τα θυμπτάρια σου,
Τα υφαντά σου τα προικιάτικα
Και τη φωτογραφία τη νυφιάτικη.
Κι εκείνη στην αυλή
Με την ποδιά της κουζίνας
Και την έγνοια!
Την έγνοια σου
και τη φροντίδα σου,
την αφόσισή σου.
Μα πιο πολύ, πιο ακριβό
Εκείνη τη ζακέτα
Που έπλεξαν τα χέρια σου.
Σαν είμαι πικραμένος
Τη ρίχνω πάνω μου,
Σαν να είναι ο ίσκιος σου,
Σαν προστασία.
Την έχω σκέπη και χαρά
Σαν έρχεται η μνήμη σου
Και μ' απαλοχαϊδεύει
Σαν παρουσία.

Γρηγόρης

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Γειά σου κι' εσένα καλέ φίλε,

Διακρίνω θυμό στο σημερινό σου κείμενο και παρόλο που συμφωνώ με τις παρατηρήσεις σου, αν και... μικρότερος στην ηλικία θα σε συμβούλευα πως δεν αξίζουν την οργή μας αυτά που συμβαίνουν στην παροικία μας.

Είναι καθήκον μας να φωτίζουμε το δρόμο γι' αυτούς που περπατούν στο σκοτάδι, αλλά υπάρχουν πολλά ελαφρυντικά για τους νεαρούς και τις νεαρές που έζησαν την κατοχή και τον εμφύλιο, χωρίς την ευκαιρία να αποκτήσουν την απαραίτητη παιδεία.

Εγώ δεν θα περιορίσω την άγνοια τους μόνο στις γυναίκες, γιατί δεν πιστεύω ότι πολλοί άνδρες γνωρίζουν κάτι για τις χοές, ή γιατί βάζουμε κόκκινα αυγά το Πάσχα.

Φταίμε κι' εμείς στον ομογενειακό Τύπο που είμαστε υπέρ το δέον γενναϊόδωροι στα εγκώμια για την προσφορά τους και δημοσιεύουμε τις φωτογραφίες τους. Οχι για να γεμίσουμε τις σελίδες των εφημερίδων μας, αλλά για δύο άλλους λόγους: Επειδή ο κόσμος μας θέλει τις φωτογραφίες και γιατί οι φωτο-

γραφίες είναι χρήσιμες για το αρχείο της ομογένειας που θα μελετήσουν οι ιστορικοί του μέλλοντος. Ο σεβασμός των νεκρών είναι αρχαία παράδοση, όπως πολύ σωστά λες, όμως έχει προσαρμοστεί στην Ορθόδοξη παράδοση.

Κάποτε ρώτησα έναν γνωστό και καταξιωμένο ιερέα γιατί κάνουμε μνημόσυνο πάνω από τους τάφους αγαπημένων μας νεκρών, αφού ξέρουμε ότι η ψυχή δεν υπάρχει φυλακισμένη κάτω από το χώμα.

Η απάντησή του ήταν πως ασφαλώς η ψυχή δεν βρίσκεται μέσα στον τάφο, που όμως είναι ο συνδεδειγμένος κρίκος ανάμεσά μας και τους νεκρούς.

«Μήπως πιστεύεις ότι ο Θεός θα συγχωρέσει τις αμαρτίες μας επειδή θα τον παρακαλούν οι δικοί μας άνθρωποι; Ολοι θα κριθούμε κατά τα έργα μας, αλλά είναι παρηγοριά αν ελπίζουμε ότι ο Θεός θ' ακούσει τις εκκλήσεις μας για συγχώρεση». Ομως αρκετά ασχοληθήκαμε με την μεταφυσική σήμερα, ευτυχώς πάντα υπάρχει το ποίημά σου για να ισορροπεί την κουβεντούλα μας.